

موضوع: اسم تفضیل و اسم مکان تهیه و تنظیم: محمدرضا یوسف نژاد دبیر عربی منطقه ۸

اسم تفضیل: اسم تفضیل مفهوم برتری دارد و معادل صفت تفضیلی (صفت برتر) و صفت عالی (صفت برترین) در زبان فارسی است: پس در ترجمه آن از «تر، ترین» استفاده می کنیم.

در زبان عربی اسم تفضیل مذکر بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل مؤنث بر وزن «فُعَلی» ساخته می شود.

اسم تفضیل مذکر: أَشْجَع (شجاع تر - شجاع ترین)، أَعْلَى (بالتر - بالاترین)

اسم تفضیل مؤنث: شُجْعَى (شجاع تر - شجاع ترین)، عَلِیَا (بالتر - بالاترین)

هذا الطريق أَوْضَحُ مِنْ ذَلِكَ: این راه از آن روشن تر است.

جَبَلٌ دَمَوْنِدٌ أَعْلَى مِنْ جَبَلِ دَنَا. کوه دماوند بلندتر از کوه دناست.

أَنْتِ فَضْلَى كَاتِبَةٍ: تو بهترین نویسنده ای.

نکته: کلماتی مانند «أَشَدَّ - أَقْل - أَعَزَّ - أَدَقَّ - أَصَحَّ - أَحَبَّ - أَجَلَّ - أَهَمَّ - أَعْلَى - أَبْقَى - أَخْفَى - أَقْوَى - أَزْكَى و» اسم تفضیل هستند.

نکته: اسم های «آخِر، أُخْرَى» به معنای «دیگر» اسم تفضیل اند. ولی اسم های «آخِر، آخِرَة» بمعنای «پایان» اسم فاعل اند.

إِشْتَرَى عَلِيٌّ قَمِيصًا آخِرَ ((آخِر)) اسم تفضیل است. إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ ((آخِرَة)) اسم فاعل است.

نکته: اکثر اسم های تفضیل بر وزن «أَفَاعِل» جمع بسته می شوند. أَرَذَلُ = أَرَادِلُ أَفْضَلُ = أَفَاضِلُ، أَكْبَرُ، أَعَاطِمُ، أَقَارِبُ

نکته: اسم تفضیل در حالت مقایسه بین دو اسم مؤنث معمولاً بصورت مذکر «أَفْعَل» به کار می رود. مثال

- فَاطِمَةُ أَكْبَرُ مِنْ زَيْنَبَ: فاطمه از زینب بزرگتر است.

نکته مهم: کلمه های خیر و شر اگر به معنای «خوب تر، خوب ترین» یا «بدتر، بدترین» باشند، اسم تفضیل می باشند، اما اگر به معنای «خیر، خوبی» یا «شر، بدی» باشند: اسم تفضیل نمی باشند. اگر دو کلمه «خیر و شر» بدون «ال» باشند اسم تفضیل هستند، معمولاً بعد از آن حرف جرّ «مِنْ» است، یا به بصورت «مُضَاف» می آید.

حَيٌّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ: به سوی بهترین کار بشتاب. إِنَّهُ شَرُّ النَّاسِ. به راستی او، بدترین مردم است.

تَفَكَّرُ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً: ساعتی اندیشیدن بهتر از هفتاد سال عبادت است.

خُلِقَ شَرٌّ مِنْ أَبِيهِ. أخلاقٍ او، بدتر از پدرش است.

الْخَيْرُ خَصْلَةُ الْمُؤْمِنِ. خوبی، خصلت مومن است. الرَّجُلُ الْكَاذِبُ شَرٌّ. مرد دروغگو، بد است.

نکته: هرگاه بعد از اسم تفضیل، حرف جرّ « مِنْ » بیاید (أَفْعَلٌ مِنْ ...)، معنای « برتر » دارد:

هذا أَكْبَرُ مِنْ ذَلِكَ. این از آن بزرگ تر است.

و هرگاه اسم تفضیل مضاف واقع شود، معنای « برترین » دارد: مثال:

سورة البقرة أَكْبَرُ سورةٍ فی القرآن. سوره بقره بزرگترین سوره در قرآن است.

مثال: السَّيَّارَةُ وَسِيلَةٌ سَرِيعَةٌ. القطارُ أَسْرَعُ مِنَ السَّيَّارَةِ. الطائرةُ أَسْرَعُ وَسِيلَةٍ فِي الْمُواصِلَاتِ.

ترجمه: اتومبیل وسیله ای سریع است، قطار از اتومبیل سریع تر است، هواپیما سریع ترین وسیله در ارتباطات است.

نکته مهم: واژه هایی که بر وزن « أَفْعَلٌ » هستند، اما نباید آن ها را با اسم تفضیل اشتباه گرفت.

(۱) اسامی رنگ ها مانند: أَحْمَرٌ، أَصْفَرٌ، أبيضٌ، أَسْوَدٌ، أَرْزَقُ

(۲) عیب ها مانند: أَحْمَقٌ، أَعْمَى (کور)، أَصَمٌّ (گر)

(۳) ماضی باب افعال یا مضارع اول شخص مفرد: أَحْسَنَ، أَعْلَمَ، أَحَبُّ

**اسم مکان: اسم مکان بر مکان دلالت دارد و بیشتر بر وزن « مَفْعَلٌ » و گاهی بر وزن « مَفْعِلٌ » و « مَفْعَلَةٌ » است.

مثال: مَلْعَبٌ: ورزشگاه مَوْقِفٌ: ایستگاه مَطْبَعَةٌ: چاپخانه

نکته: جمع اسم مکان بر وزن « مَفَاعِلٌ » است: مَدَارِسٌ، مَلَاعِبٌ، مَطَاعِمٌ، مَنَازِلٌ، مَحَافِلٌ، مَخَازِنٌ

عَيْنُ اسْمِ الْمَكَانِ:

الف) مَسَائِلُ (ب) مَحَامِدُ (ج) مَحَاضِرُ (د) مَشَاكِلُ

-مسائل مفردش: مسألة محامد مفردش: مَحَمَدَةٌ محاضیر مفردش: مَحْضَرٌ مَشَاكِلِ مفردش: مُشْكَلٌ

« وَفَقَّكُمُ اللَّهُ »

تهیه و تنظیم: محمدرضا یوسف نژاد دبیر عربی منطقه ۸